

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Etický pohled na vybrané aspekty domácího násilí v kontextu vztahu muže a ženy

Autor práce: Bc. Jana Tittelová

Obor studia: ESP

Posudek vypracoval: Jaroslav Vokoun

Datum: 8.5.2015

Práce se zabývá tématem silně z'ideologizovaným a zatíženým finančními a jinými zájmy různých „neziskovek“ (majících zájem na co nejširší definici domácího násilí a počtu jeho obětí), přesto se s ním diplomandka vyrovnala dle mého názoru s potřebnou objektivitou, takže se různé ideologické pohledy projevují jen v rámci referování o různých koncepcích spojených s negativním či podezřívavým pohledem na manželství a rodinu a nově vytvářenými předsudky s tím spojenými. Tento studentčin vyvážený neideologický přístup k tématu je třeba velice ocenit, protože sociální obory jsou dnes hluboce ideologicky infikovány. Jistou jednostrannost lze vidět jen v tom, že studentka v celé práci (počínaje s. 8 a konče rezolutní formulací na s. 54) mluví o domácím násilí jako o násilí páchaném mužem na ženě, třebaže diplomandkou citovaná literatura je z tohoto hlediska objektivnější, zpravidla mluví neutrálně o „osobách“. (Na s. 31 diplomandka sama uvádí, že ženy jsou obětí násilí v 90 procentech – podle některých zahraničních zdrojů je procento mužů jako obětí ještě výraznější, srov. např. americký výzkum http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/nisvs_report2010-a.pdf). Také právní normy vytvářené po r. 1990 násilí na mužích zohlednily, např. norma o znásilnění.

Zkoumaná problematika je zatížena i tím, že se jí věnují často lidé se zkušeností s deformací partnerských vztahů, ale bez zkušenosti s normálními partnerskými vztahy, což by jim ukázalo daleko větší složitost problematiky. Na řadě míst se však zdá, že si je diplomandka vědoma někdy těžké rozlišitelnosti toho, co je součástí vývoje partnerského vztahu obecně (např. občasné pokusy o dominanci či kontrolu druhého) a co už je třeba

hodnotit jako patologické či trestné (zřejmě rozdíl vidí v opakovanosti a gradaci příslušného chování a v tom, že v roli násilníka je vždy tentýž z partnerů).

Studentka se místy dopouští zbytečných a vcelku banálních overgeneralizations jako např. „Jak je vidět, násilí člověka vždy doprovázelo a doprovázet bude“ (s. 10), či zjednošujících formulací „Ženy jsou přirozenými oběťmi domácího násilí“ (s. 29) – co je z hlediska autorky „přirozené“? Jako příklad uvádí tamtéž i „pojetí ženy v historii i společnosti“, tedy něco, co lze důvodně považovat za sociálně konstruované, klasicky řečeno thésis, nikoli fýsis. Banality typu „Toto je věta, kterou zná každý člověk“ (s. 40) či „Další známou větou je, že jsou ženy z Venuše a muži z Marsu“ jsou v DP zbytečné. „V druhé polovině 20. století se rozšířil fenomén genderu“ (s. 41 – autorka asi neví, co znamená slovo fenomén). Formulace „žena není muž a muž není žena“ zní také banálně, ale je aspoň potěšitelným dokladem, že autorka toto rozlišení celkem bezproblémově – možná až příliš bezproblémově – přijímá (mně se Šmolková tvrzení zdají příliš paušální). Co autorka míní formulací „znění morálního manželství“ (s. 53)?

V úvodu práce studentka zdůvodňuje harvardský způsob citování „kvůli přehlednosti“. Tomuto zdůvodnění nerozumím. Tento způsob citování nekritizuji, sám jsem jej použil ve své disertaci i habilitační práci, je pohodlnější pro autora a zčásti i čtenáře, ale přehlednější než citování pod čarou není, nehledě na nutnost konzultovat při prvním výskytu citátu seznam literatury, kde by navíc musel být uveden rok vydání hned za jménem autora, nikoli standardně na konci (tj. např. Kohák, 2004, Svoboda...). Takto je to zjevně jen jakýsi pokus o harvardské citování.

Diplomová práce má logickou stavbu, je psána (až na výše uvedené výjimky) stylisticky přiměřeným jazykem, překlepů je minimálně (ve 4. kapitole ovšem – zřejmě v důsledku spěchu - překlepů přibývá a styl upadá).

Seznam literatury je pozoruhodně rozsáhlý, není však členěn, takže zde vedle sebe stojí odborné i popularizační texty k problematice diplomové práce i k oblastem souvisejícím, klasická i moderní etická díla, zbožné brožury i oficiální církevní dokumenty – neupozorňoval bych na to zvláště, kdybych i na některých stranách práce neměl pocit, že autorka tuto odlišnost zdrojů přehlíží i ve svém výkladu, např. ve výkladech o manželství s. 44nn.

K práci mám několik otázek, které by mohly být předmětem diskuse při obhajobě: Nepředpokládá studentka příliš neproblematicky svobodu a psychickou normalitu jednajících? Tím jde sice chvályhodně proti modernímu trendu vidět všude determinaci jednání a ospravedlňovat je psychologicky, ale tento trend ukazuje zřejmě na určité podcenění zmíněných vlivů na lidské jednání (partnerská a sexuální sféra je deviacemi myslím zvláště ohrožená, včetně problému potěšení z násilí, a to i u oběti). Dále: Není určitá míra násilí někdy oprávněná? Z hlediska studentčiny definice je násilím i zadržet partnera, když z nepozornosti vstupuje před jedoucí auto, či bránění v sebevraždě a autodestruktivním jednání. A jako teolog s dlouholetou pastorační zkušeností si neodpustím otázku, zda problém vztahu křesťanství a domácího násilí není komplikovanější, a to i na rovině ideálu, kterou se autorka zabývá?

Vzdor uvedeným (zpravidla jen kosmetickým) nedostatkům **práci hodnotím jako mimořádně kvalitní a doporučuji k obhajobě**. Pochvalu za vedení si zřejmě zaslouží i vedoucí práce.

Jaroslav Vokoun, KFI, tel. 3538, jaroslav.vokoun@gmail.com